

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

Vakken: AV/PV/TV /Tandtechniek/Toegepaste biologie/ Toegepaste chemie/Toegepaste psychologie/ Kantoortechnieken (incl. stage) (34 lt/w)

Specifiek gedeelte

Studierichting: Tandartsassistentie

Studiegebied: Personenzorg

Onderwijsvorm: TSO

Graad: derde graad

Leerjaar: Se-n-Se

Leerplannummer: OO-2019-011

Nummer inspectie: 2019/1592/6// V21

Inhoud

1. Visie	3
2. Beginsituatie	6
3. Algemene doelstellingen, hoofdcompetenties, subcompetenties en indicatoren	7
4. Algemene doelstellingen	9
5. Competenties	12
5.1. Competentie 1: Omgaan met patiënten, collega's en externen binnen de beroepssituatie	12
5.2. Competentie 2: Assistentie aan de tandarts/specialist	22
5.3. Competentie 3: Competentie m.b.t. hygiëne, veiligheid en milieu	30
5.4. Competentie 4: Competentie m.b.t. planning, organisatie en administratie	34
5.5. Competentie 5: Competentie m.b.t. deskundigheid	41
6. Algemene pedagogisch-didactische wenken	45
6.1. Competentiematrix	45
7. Feedbackrooster competentiegerichte opdracht	49
8. Minimale materiële vereisten	51
9. Evaluatie	52
10. Bibliografie	56

1. Visie

Visie op de studierichting

In de studierichting tandartsassistent willen we leerlingen voorbereiden op een job als tandartsassistent.

We willen leerlingen binnen de opleiding zo voorbereiden dat zij als beginnend beroepsbeoefenaar aan de slag kunnen. We verwijzen naar een ‘beginnend beroepsbeoefenaar’ waarmee we willen benadrukken dat leerlingen zich – eens zij tot de arbeidsmarkt zijn toegetreden – blijvend zullen moeten professionaliseren en hun handelen kritisch in vraag blijven stellen.

In dit leerplan hebben we getracht om – op basis van de beroepskwalificatie tandartsassistent (2012)-competenties uit te werken die leerlingen voorbereiden op:

1. het instaan voor het voorbereiden van medisch-technische elementen op de handelingen van de arts;
2. het bieden van technische ondersteuning aan de arts bij de verzorging;
3. het verzorgen van de medisch-administratieve opvolging van de patiëntendossiers.

Naast het uitvoeren van het administratieve en logistieke beheer van de organisatie en het ondersteunen van de medische behandeling van de patiënten aan de stoel, hebben we in dit leerplan ook expliciet de aandacht willen vestigen op het belang van infectiepreventie en communicatieve vaardigheden.

In dit leerplan werd de volledige beroepskwalificatie tandartsassistent opgenomen, zij het hertaald en anders geclusterd volgens de inzichten van de leerplancommissie. Daarnaast werden een aantal (sub)competenties en algemene doelstellingen / vakgebonden attitudes geëxpliciteerd / toegevoegd die ons inziens niet mogen ontbreken in de opleiding.

Tot slot willen we erop wijzen dat we naast het verwerven van een aantal beroepsspecifieke hoofd- en subcompetenties, enorm veel belang hechten aan het ontwikkelen van generieke beroepsgerichte competenties of algemene doelstellingen. Als tandartsassistent werken we immers samen met een tandarts/specialist, collega's, patiënten en derden/externen, waarbij het uitbouwen van een professionele relatie cruciaal is.

Visie op het leerplan

Dit leerplan is uitgewerkt in samenwerking met vertegenwoordigers van de sector en leraren van de verschillende vakken uit alle scholen die de opleiding binnen het GO! momenteel aanbieden.

Bij de opbouw van dit leerplan hebben we gekozen voor het uitwerken van een geïntegreerd en competentiegericht leerplan omdat we weg willen van de van elkaar te scheiden vakken en leerplandoelen, weg willen van de losse leerinhouden en leraren bewust willen maken dat kennis, vaardigheden en attitudes in betekenisvolle contexten met elkaar verweven zijn.

Kennis en vaardigheden staan immers niet op zich: het gaat om de kennis en de vaardigheden die nodig zijn voor het kwalitatief uitvoeren van hun taken in het latere beroepenveld. Kennis kan een voorwaarde zijn om competent te zijn in het uitvoeren van een taak/ beroep, maar is tegelijkertijd een onvoldoende voorwaarde om als beroepsbeoefenaar te functioneren. Er moet efficiënt en effectief gebruik gemaakt worden van deze kennis.

Het leerplan bestaat uit 2 luiken: de algemene doelstellingen en de (sub)competenties. Hoewel deze 2 luiken met elkaar moeten verweven worden, hebben we ze bewust apart beschreven: enerzijds omdat de algemene doelstellingen met alle (sub)competenties kunnen verweven worden (en ze anders telkens herhaald worden), anderzijds om het belang van beiden te benadrukken (zowel naar aanleren, bijspijkeren als evalueren).

Naast de algemene doelstellingen is het leerplan opgebouwd rond 5 hoofdcompetenties:

- omgaan met patiënten, collega's en externen binnen de beroepssituatie;
- assistentie aan de tandarts/ specialist;
- competentie m.b.t. hygiëne, veiligheid en milieu;
- competentie m.b.t. planning, organisatie en administratie;
- competentie m.b.t. deskundigheid.

Elke hoofdcompetentie hebben we onderverdeeld in subcompetenties die nodig zijn om de hoofdcompetentie te realiseren.

Voor elke subcompetentie hebben we tenslotte een 4-punten-schaal met indicatoren uitgewerkt die de opbouw van de subcompetentie weergeeft en waarin het te bereiken niveau wordt gesitueerd: gaande van begin, op weg, bereikt en excellent (D1). Deze 4-punten-schaal moet leraren over de verschillende scholen heen een kader geven om te oordelen in welke mate een leerling een subcompetentie bereikt heeft. We verwachten van onze leerlingen dat ze op het einde van hun opleiding voor de subcompetenties het niveau 'bereikt' halen (en indien dit niet het geval is voor alle subcompetenties zal de delibererende klassenraad oordelen of een leerling geslaagd is of niet), maar we willen leerlingen via hun leraren ook aangeven hoe ze – in het kader van levenslang leren- hun competenties verder kunnen ontwikkelen eens ze tot de arbeidswereld zijn toegetreden.

Centraal binnen dit leerplan staat het werken aan algemene doelstellingen en (sub)competenties.

Aangezien dit leerplan gerealiseerd wordt door verschillende leraren samen, vanuit verschillende invalshoeken (de vroegere vakken), is het belangrijk om binnen deze horizontale vakgroep in overleg met de directie formele afspraken te maken over wie aan welke algemene doelstellingen en (sub)competenties zal werken.

Om scholen hierbij enige houvast te geven werd bij de pedagogisch-didactische wenken in een competentiematrix aangegeven welke subcompetenties vanuit welke invalshoek minimaal dienen aan bod te komen. Het is evenwel aangewezen om vanuit meerdere invalshoeken informatie te verzamelen over het realiseren van bepaalde subcompetenties, omdat dit de waarde van deze informatie versterkt.

Uiteraard is deze competentiematrix een minimaal referentiekader om enerzijds scholen eenzelfde minimaal kader aan te bieden, maar anderzijds nog voldoende vrijheid en autonomie te laten om eigen accenten in functie van hun leerlingenpopulatie, competenties van het lerarenteam, noden vanuit de sector op te nemen.

Om leraren – die hier nood aan hebben – nog meer houvast te geven, hebben we binnen het netwerk tandartsassistentie verschillende modellen ontwikkeld om de subcompetenties te clusteren tot zinnvolle gehelen en werden de belangrijkste leerinhouden om deze subcompetenties te realiseren in thema's gekoppeld. Deze modellen staan als servicedocumenten ter beschikking in smartschool.

Hier werd opnieuw gekozen voor een minimale koppeling om leraren over de scholen heen enerzijds de nodige houvast te geven, maar anderzijds voldoende ruimte te laten om schooleigen accenten te leggen en uit te dagen om de maatschappelijke evoluties te integreren in hun lespraktijk.

Werken met een geïntegreerd, competentiegericht leerplan vraagt ook een andere manier van lesgeven en evalueren. Daarom hebben we bij de pedagogisch-didactische wenken een model voorgesteld hoe leraren competentiegerichte leerarrangementen kunnen uitwerken en hoe ze vanuit verschillende evaluatiegegevens een uitspraak kunnen doen of een leerling de algemene doelstellingen en (sub)competenties al dan niet bereikt heeft.

2. Beginsituatie

De leerlingengroep in de richting tandartsassistentie is enerzijds een homogene groep op vlak van interesse en motivatie, maar anderzijds een heterogene groep op vlak van vooropleiding en leeftijd. Zo kunnen er leerlingen terecht die zijn afgestudeerd in het studiegebied Personenzorg (en reeds een aantal inzichten en vaardigheden ontwikkeld hebben die ook belangrijk zijn in deze studierichting).

Tevens kunnen ook leerlingen die afgestudeerd zijn in een ander studiegebied, leerlingen die terug instromen na een poging in het hoger onderwijs, mensen die zich - na een aantal jaren beroepservaring - willen herscholen en bewust voor een andere carrièrewending verkiezen ... in deze richting terecht komen (mits een gunstig gemotiveerde beslissing van de toelatingsklassenraad).

Daarom is het belangrijk om bij het begin van het traject de beginsituatie van elke leerling goed in kaart te brengen, zodoende zicht te krijgen op de leerlingengroep (zodat kan gedifferentieerd worden) en verdere afspraken te kunnen maken m.b.t. het leertraject.

3. Algemene doelstellingen, hoofdcompetenties, subcompetenties en indicatoren¹

Hoe dient dit kader - uitgewerkt in hoofdcompetenties, subcompetenties en indicatoren - (in combinatie met de algemene doelstellingen) gelezen te worden?

- Centraal staat het **realiseren van de algemene doelstellingen in combinatie met de (sub)competenties**;
- Vanuit het beroepsprofiel en in overleg met de leden van de leerplancommissie werden 5 **hoofdcompetenties** gedestilleerd;
- Elke hoofdcompetentie werd geconcretiseerd in **diverse subcompetenties**;
- Wanneer alle subcompetenties worden 'bereikt', realiseert een leerling een hoofdcompetentie;
- Wanneer alle hoofdcompetenties en algemene doelstellingen worden gerealiseerd, realiseert een leerling dit leerplan.

Om te kunnen oordelen of de diverse subcompetenties 'bereikt' zijn, werd ervoor gekozen om ook expliciet aan te geven wanneer een subcompetentie 'bereikt' is, door een leerlijn uit te werken op niveau van de **indicatoren: beginniveau, op weg niveau en bereikt niveau** (pas wanneer leerlingen dit gedrag stellen, is de subcompetentie bereikt).

We willen via de leerlijn enerzijds aangeven op welke manier leerlingen hun competentie kunnen ontwikkelen om tot het vereiste niveau te komen², zodat een leerling die de competentie nog niet heeft bereikt, een concrete aanwijzing heeft hoe hij zich verder kan ontwikkelen. Anderzijds is het pad om een competentie te bereiken, niet altijd sequentieel en vooraf vast te leggen: waardoor de leerlijn een concrete houvast geeft aan elke leraar bij het nagaan of de subcompetentie wel degelijk is bereikt.

In het kader van levenslang leren en het open houden van de piste tot verruiming, verdieping van de subcompetenties werd ook een niveau excellent benoemd – als **differentiatie**. Het is niet de bedoeling dat leerlingen dit niveau halen binnen deze opleiding, maar het geeft leraren de kans om leerlingen die uitblinken in bepaalde subcompetenties hierin te erkennen, en andere leerlingen aan te geven in welke richting ze – eens ze in het arbeidsproces zijn ingeschakeld - hun subcompetenties verder kunnen verfijnen, verdiepen, verbreden, optimaliseren.

Soms moeten meerdere indicatoren op niveau 'bereikt' gehaald worden, om de subcompetentie te realiseren.

Indien op het einde van de opleiding (na voldoende kansen tot inoefenen, bijspijkeren en remediëring) niet alle indicatoren op niveau 'bereikt' zichtbaar zijn – bijvoorbeeld een leerling stelt nog een gedrag van een lager niveau- dan zal de vakgroep samen oordelen in welke mate de leerling de subcompetentie bereikt.

¹ Algemene doelstelling = AD– Hoofdcompetentie = HC – Subcompetentie = SC

² Hiermee willen we expliciet wijzen op het belang van differentiatie. Het is immers weinig zinvol om leerlingen die bijvoorbeeld vanuit hun vooropleiding reeds bepaalde subcompetenties onder de knie hebben, opnieuw te laten starten bij de uitbouw van hun competentie op een beginniveau.

Indien een leerling op het einde van de opleiding (na voldoende kansen tot inoefenen, bijspijkeren en remediëring) bepaalde (sub)competenties niet 'bereikt', bijvoorbeeld omdat een leerling zich nog situeert op het niveau lager 'op weg', dan zal de delibererende klassenraad samen oordelen of een leerling de hoofdcompetenties realiseert en al dan niet slaagt voor de opleiding.

In de omschrijving van de algemene doelstellingen, hoofd-/subcompetenties en indicatoren hebben we er bewust voor gekozen om qua formulering '**de leerlingen kunnen**' weg te laten.

We hebben ervoor geopteerd om de zinnen zo te formuleren dat voor leraar én leerling duidelijk is welk gedrag een leerling / student dient te stellen. Bovendien wordt op die manier voor een leerling onmiddellijk duidelijk welk gedrag van hem verwacht wordt/uiting is van het bereiken van bepaalde algemene doelstellingen en (sub)competenties, zodat hij/zij actief zijn eigen leerproces in eigen handen kan nemen.

4. Algemene doelstellingen

Binnen deze opleiding stellen we een aantal algemene doelstellingen en (sub)competenties voorop, die gebaseerd zijn op activiteiten uit de beroepskwalificatie geformuleerd binnen volgende specifieke contexten:

Omgevingscontext

- Het inplannen van onvoorziene hoogdringende oproepen, rekening houdend met de reeds ingeplande patiënten en de mogelijkheden voor de behandelende arts
- De eigen emoties in alle omstandigheden onder controle houden; het toepassen van de basisregels van EHBO ingeval een patiënt onwel wordt
- Het in begrijpbare taal, met aangepast taalgebruik en boodschap alsook rekening houdend met de leeftijd en achtergrond van de patiënt, uitleg verschaffen over een behandeling
- Het opvangen van klachten/onbegrip van patiënten en hier op een professionele manier mee omgaan
- Het herkennen van de behoeften van de patiënt en aandacht hebben voor de noden en wensen van de patiënt
- Het dragen van persoonlijke beschermingsmiddelen kan vereist zijn en verschilt naargelang de activiteiten; het dragen van handschoenen tijdens het assisteren aan de stoel en tijdens het hanteren van het instrumentarium; het dragen van een masker, een schort,...

Handelingscontext

- Het werken met mensen die (dringend) medische hulp vereisen, die pijn lijden, die ontevreden zijn, die met vele vragen zitten en snel geholpen wensen te worden
- Het vertrouwelijk omgaan met informatie en gegevens van patiënten
- Het aan de dag leggen van de nodige accuratesse bij het aanmaken en opvolgen van dossiers, alsook bij de controle van medische documenten
- Het gebruik van risicoproducten (infectiekiemen, werken met ioniserende stralingen,...)
- Het werken met tandafdrukken die met de nodige voorzichtigheid en vertrouwelijkheid behandeld dienen te worden (zowel i.k.v. bijv. reiniging, als bijv. verzending naar een labo)
- Het werken met instrumenten en materialen die te allen tijde steriel en voorradig dienen te zijn (instrumenten en materialen die niet gesteriliseerd moeten worden, worden volgens de interne procedure gereinigd)

De (leerling) tandartsassistent werkt steeds binnen zijn/haar bevoegdheid en het vooropgestelde takenpakket.

Qua autonomie / bevoegdheid impliceert dit dat de tandartsassistent:

- zelfstandig is in het beantwoorden van vragen en het begeleiden van patiënten, het inschatten van de duur van de behandelingen en de hoogdringendheid van oproepen i.k.v. de inplanning ervan in de agenda en in het inplannen zelf
- gebonden is aan interne afspraken, codes en instructies van de arts voor het aanmaken, aanvullen, opvolgen en klasseren van diverse documenten, aan het spreekuur en de richtlijnen van de behandelende arts m.b.t. de geldende prioriteiten voor het inplannen van consultaties en aan interne procedures voor de behandeling en/of het gebruik van instrumenten
- beroep doet op de arts voor het selecteren van vertegenwoordigers, voor het verkrijgen van gerichte patiënt- en/of dossiergebonden informatie nodig voor de uitvoering van de werkzaamheden, voor de vervanging van versleten toestellen, voor beslissingen inzake bestellingen, voor organisatorische aangelegenheden
- steeds werkt in opdracht en onder toezicht van de arts

Qua verantwoordelijkheid situeert het vooropgestelde takenpakket zich rond:

- ontvangen en doorverwijzen van patiënten naar de wachtkamer, de verzorgingskamer, de onderzoekskamer ...
- patiënten en/of de arts informeren met het oog op de interventie
- afspraken plannen
- medisch-technische gegevens: verzamelen, aanmaken, aanvullen en opvolgen in het medisch-administratief dossier van de patiënt
- medisch-technische elementen versturen naar de betreffende dienst
- de werking van de toestellen controleren en storingen van toestellen opvolgen, door informatie-uitwisseling met de onderhoudsdienst en/of verantwoordelijke
- productvoorraad en doorgegeven bestellingen opvolgen

Naast de concretisering in (sub)competenties hebben we een aantal algemene doelstellingen / vakgebonden attitudes geëxpliciteerd.

Deze algemene doelstellingen / vakgebonden attitudes dienen ingeoeffend, bijgespijkerd en geëvalueerd te worden in combinatie met de (sub)competenties. De rangorde van de algemene doelstellingen / vakgebonden attitudes geeft niets weer over de mate van belangrijkheid: zij staan hier in alfabetische volgorde opgelijst.

AD1 Engagement

Je bent betrokken bij je taken. Je toont enthousiasme en zet je spontaan in voor het welzijn van je patiënten.

AD2 Flexibiliteit

Je past je handelen en denken aan wanneer een situatie erom vraagt, ook als deze onverwacht is.

AD3 Initiatiefname

Je ziet werk en neemt spontaan taken op.

AD4 Leergierigheid

Je gaat actief op zoek naar nieuwe kennis en vaardigheden en bent bereid te leren van patiënten, collega's en andere bronnen. Je informeert je over waarom bepaalde handelingen op een bepaald moment worden uitgevoerd. Je gebruikt het theoretisch kader om je handelen te professionaliseren.

AD5 Nauwkeurigheid

Je werkt nauwkeurig. Je kijkt opdrachten en taken na op fouten en stuurt bij. Je let op details.

AD6 Orde

Je werkt net en ordelijk.

AD7 Organisatievermogen

Je plant en ordent zodat de doelen op een efficiënte wijze worden bereikt. Je wendt middelen en tijd efficiënt aan.

AD8 Samenwerken (cfr. SA2.7, SA2.8, SA5.5)

Je houdt rekening met de gevoelens, behoeften en meningen van anderen. Je toont respect. Je overlegt vooraleer beslissingen te nemen. Je volgt instructies op. Je draagt je deel bij om resultaat te bekomen.

AD9 Stiptheid

Je houdt je aan afspraken en regels.

AD10 Stressbestendig (cfr. BA1.5, SA2.8, BA2.15)

Je blijft effectief presteren bij tegenslag of teleurstelling. Je kan met elke situatie omgaan. Je houdt in alle omstandigheden de eigen emoties onder controle.

AD11 Werktempo

Je werkt door zonder treuzelen en onnodige omwegen. Je werkt taken volledig en tijdig af.

AD12 Zelfstandigheid

Je kan met de nodige instructies aan de slag. Je werkt zonder externe controle je takenpakket af.

5. Competenties³

5.1. Competentie 1: Omgaan met patiënten, collega's en externen binnen de beroepssituatie

Omschrijving: Een beginnend tandartsassistent gaat respectvol en hulpvaardig om met patiënten, collega's en externen binnen de beroepssituatie en heeft een inlevende, communicatieve en deskundige houding.

DECR. NR: Subcompetentie 1.1 Je onthaalt de patiënt en identificeert zijn vraag zowel in de praktijk als aan de telefoon. BA1.1 PV1 PV2			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft het begrip vriendelijkheid ten aanzien van patiënten.	Je herkent principes van patiëntvriendelijkheid.	Je ontvangt patiënten vriendelijk en vlot.	Je ontvangt patiënten met een extra dosis spontaniteit en warmte.
Je herkent het belang van een eerste indruk.	Je herkent het belang van je eigen gedrag, waarden en normen.	Je reageert gepast rekening houdend met de waarden en normen van een ander.	
Je herkent verschillende soorten vragen.	Je durft vragen te stellen aan je patiënt.	Je stelt gepast vragen om informatie te verkrijgen.	Je blijft doorvragen bij onduidelijkheden in de informatie.
Je benoemt veel voorkomende klachten en pijnsymptomen.	Je stelt gerichte vragen om bijkomende informatie over de klachten en pijnsymptomen te bekomen.	Je relateert veel voorkomende klachten en pijnsymptomen aan spoedeisendheid.	

³ : deze leerplandoelstellingen worden voorzien om aan differentiatie te doen zodat de leerkracht kan inspelen op de verschillende interesses, leerstatus en leerprofielen van de leerlingen. Deze differentiatiedoelstellingen worden aangeduid met een D.

DECR. NR: Subcompetentie 1.2 Je voert een informierend gesprek met de tandarts/specialist en/of de patiënt.

BA1.2

BA1.3

BA1.7

BA2.12

BA2.14

SA2.3

SA4.2

K4

CV1

INDICATOREN

Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft het belang van een heldere uitleg.	Je onderscheidt relevante aspecten in de te geven informatie.	Je informeert de tandarts/specialist en/of je patiënt vlot en begrijpelijk.	Je informeert je patiënt helder en duidelijk gestructureerd.
Je benoemt de soort informatie die patiënten nodig hebben om een afspraak te maken.	Je benoemt de verschillende actoren buiten de praktijk.	Je ondersteunt de patiënt bij het maken van afspraken met derden / externen buiten de praktijk	

DECR. NR: Subcompetentie 1.3 Je communiceert verbaal en non-verbaal aangepast aan de context. BA1.2 BA1.5 BA2.10 BA6.4 SA2.8 SA4.3 K1			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je gebruikt algemeen Nederlands in mondelinge en schriftelijke communicatie.	Je past je mondelinge en schriftelijke communicatie aan in functie van formele en informele situaties.	Je past taal en inhoud, aan de werksituatie en aan je patiënt.	Je spreekt met intonatie en variatie in je stem zodat het aangenaam luisteren is.
Je begrijpt in een eerste contact met een Engelstalige of Franstalige patiënt wat de vraag of de boodschap is.	Je gebruikt een aantal standaardzinnen in een vreemde taal (het Frans of Engels) in functie van het maken van de afspraak.	Je voert een functioneel basisgesprek met een patiënt in het Frans of Engels.	
Je legt de verschillende factoren die communicatie beïnvloeden uit.	Je analyseert de impact van je eigen verbale en non-verbale communicatie op de interactie.	Je stemt je verbaal en non-verbaal gedrag af in functie van of, wanneer, met wie en hoe je communiceert met je doelpubliek.	Je stemt spontaan je verbaal en non-verbaal gedrag af in functie van of, wanneer, met wie en hoe je communiceert met je doelpubliek .
Je beschrijft het verloop en de toepassingsprincipes van de verschillende gesprekstechnieken.	Je schat in een situatie in welke gesprekstechniek / combinatie van gesprekstechnieken meest aangewezen is volgens de behoeften van de gesprekspartner.	Je past de meest aangewezen gesprekstechniek toe binnen een concrete situatie.	Je beheerst diverse gesprekstechnieken en past ze spontaan toe in de loop van een gesprek.

DECR. NR: Subcompetentie 1.4 Je begeleidt je patiënt in de praktijk, met aandacht voor zijn wensen en behoeften. BA1.6 BA3.5 BA3.6 SA2.1 SA2.6 K1 K2			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je benoemt mogelijke behoeften van je patiënt.	Je bent alert voor kleine signalen en onuitgesproken hulpvragen.	Je reageert op signalen die wijzen op een nood bij je patiënt om zijn welzijn te optimaliseren.	Je anticipeert op de noden van je patiënt om zijn welzijn te optimaliseren.

DECR. NR: Subcompetentie 1.5 Je luistert actief en empathisch. BA1.5 BA1.6 BA2.10 BA2.15 BA3.6 SA2.8 K1			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je geeft het belang aan van een actieve en empathische luisterhouding.	Je geeft aan wat kenmerkend is voor een actieve en empathische luisterhouding.	Je luistert actief en empathisch in een concrete situatie.	Je past spontaan actief en empathisch luisteren toe in de gepaste situatie.

DECR. NR: Subcompetentie 1.6 Je reageert assertief als de situatie erom vraagt. K1			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je herkent mogelijke manipulatievormen in een gesprek.	Je beschrijft mogelijke reactievormen op manipulatietechnieken.	Je reageert gepast op manipulatie-technieken van je gesprekspartner.	Je reageert proactief op manipulatie.
Je beschrijft het belang van assertief reageren.	Je beschrijft de principes van assertief reageren.	Je gedraagt je assertief in een concrete situatie.	Je past spontaan je gedrag aan in situaties waar assertiviteit nodig is.

DECR. NR: Subcompetentie 1.7 Je gaat gepast om met de gevoelens van je patiënt. BA1.5 BA1.6 BA2.10 BA2.15 K1			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je legt het belang van erkennen van gevoelens uit.	Je herkent mogelijke gevoelens in het gedrag van een patiënt.	Je ondersteunt je patiënt bij de uiting van zijn gevoelens om zijn welzijn te verhogen.	Je stelt patiënten die moeilijk hun gevoelens uiten gerust.
Je herkent de belangrijkste tekenen van angst.	Je beschrijft adequate manieren om te reageren op angst.	Je neemt een gepaste houding aan bij angstgevoelens.	

DECR. NR: Subcompetentie 1.8 Je handelt op een professionele manier vragen, verzoeken en klachten af. BA1.4 SA8.10 K1 CV3 CV5			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je verheldert de vraag / het verzoek.	Je legt verbanden tussen de aard van de vragen / verzoeken en de richtlijnen of protocollen.	Je handelt zelfstandig vragen / verzoeken af op basis van richtlijnen en protocollen.	
	Je schat juist in of doorverwijzen bij de vraag / het verzoek noodzakelijk is.	Je handelt, indien gepast, zelfstandig een vraag / verzoek af.	
Je verheldert de klacht.	Je legt verbanden tussen de aard van de klacht en de richtlijnen of protocollen.	Je handelt –indien gepast– zelfstandig klachten af op basis van richtlijnen en protocollen.	Je vult richtlijnen en protocollen aan volgens de instructies van de tandarts / specialist.
	Je schat juist in of doorverwijzen bij de klacht noodzakelijk is.		
Je herkent een mogelijk conflict.	Je beschrijft verschillende stijlen in de aanpak van een conflict.	Je gaat tactvol om met conflictsituaties.	Je reageert proactief op een nakend conflict.

DECR. NR: Subcompetentie 1.9 Je gaat vertrouwelijk om met informatie over de patiënt. BA3. 10 BA5.3 K1 K3 CV7			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft het belang van discretie bij 'gevoelige' onderwerpen in een gesprek.	Je herkent 'gevoelige' onderwerpen in een gesprek.	Je past je communicatie aan bij 'gevoelige' onderwerpen.	
Je beschrijft het belang van het respecteren van medisch beroepsgeheim en de wet op de privacy.	Je herkent onderwerpen die vallen onder medisch beroepsgeheim en de wet op de privacy .	Je gaat discreet om met vertrouwelijke informatie in functie van het medisch beroepsgeheim en de wet op de privacy.	

DECR. NR: Subcompetentie 1.10 Je geeft advies en voorlichting (op basis van wetenschappelijke kennis) in samenspraak met de tandarts/specialist. SA2.7 SA4.1 SA4.2 SA5.5 K1 K4 K5			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je benoemt de eigenschappen van gezondheid en ziekte.	Je benoemt factoren in de leefstijl en voedingsgewoonten die invloed hebben op de gezondheid.	Je geeft adviezen aan de patiënt voor een gezonde leefstijl en voedingsgewoonte in opdracht van de tandarts/specialist.	
Je benoemt de eigenschappen van een 'gezonde' mond.	Je benoemt factoren in de leefstijl en voedingsgewoonten die invloed hebben op de mondhygiëne.	Je geeft voorlichting over mondhygiëne.	
Je benoemt de verschillende poetstechnieken.	Je beschrijft de voor-en de nadelen van de verschillende poetstechnieken.	Je instrueert poetstechnieken aangepast aan de noden, de leeftijd en de doelgroep.	Je instrueert een individuele poetstechniek en (interdentale) middelen in functie van de nood en leeftijd van de patiënt.
Je benoemt de verschillende interdentale reinigingsmiddelen.	Je beschrijft de voor-en de nadelen van de verschillende interdentale reinigingsmiddelen.	Je instrueert de verschillende interdentale reinigingstechnieken aangepast aan de noden, de leeftijd en de doelgroep.	
Je geeft voorbeelden van mondspoelmiddel.	Je classificeert de mondspoelmiddelen volgens hun eigenschappen en indicatiestelling.	Je geeft gericht advies over mondspoelmiddelgebruik volgens de voorschriften van de tandarts/specialist.	

Je beschrijft de rol van fluoride en het standaard fluorideadvies.	Je onderscheidt de verschillende fluoridepreparaten en hun toepassing aangepast aan de noden, de leeftijd en de doelgroep.	Je geeft gericht fluorideadvies volgens de voorschriften van de tandarts /specialist aangepast aan de noden, de leeftijd en de doelgroep.	
Je benoemt de onderhoudsmethoden voor een prothese.	Je demonstreert de onderhoudsmethoden voor een prothese.	Je instrueert zelfstandig je patiënt volgens de voorschriften van de tandarts/ specialist over het onderhoud van een prothese.	Je geeft advies bij mogelijke onderhoudsproblemen volgens de voorschriften van de tandarts / specialist.
Je relateert nazorg aan een behandeling.	Je beschrijft de verschillende aspecten van nazorg bij een bepaalde behandeling.	Je geeft uitleg over nazorg bij bepaalde behandelingen in opdracht van de tandarts / specialist.	
Je beschrijft wat bleachen is en met de tanden doet (D).	Je legt de procedure en richtlijnen van professioneel bleachen uit (D).	Je informeert de patiënt over de voor- en nadelen van bleachen (D).	

DECR. NR: Subcompetentie 1.11 Je reageert adequaat in noodsituaties. BA1.5 SA2.7 SA2.8 SA5.5 K2			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je benoemt verschillende methoden om de gezondheidstoestand van de patiënt te evalueren.	Je gebruikt een aantal methoden om de gezondheidstoestand van de patiënt te bewaken .	Je signaleert gedrag en verschijnselen die kunnen wijzen op gezondheidsproblemen en helpt de patiënt onder begeleiding van de tandarts / specialist.	Je waakt over de gezondheid van de patiënt en grijpt in waar nodig binnen je bevoegdheid.
Je beschrijft de verschillende soorten noodsituaties.	Je beschrijft de verschillende soorten handelingswijzen bij eenvoudige noodsituaties.	Je biedt binnen je eigen bevoegdheid op een verantwoorde en deskundige manier eerste hulp.	Je behaalt een EHBO - certificaat.

5.2. Competentie 2: Assistentie aan de tandarts/specialist

Omschrijving: Een beginnend tandartsassistent assisteert de tandarts en/of specialist bij behandelingen.

DECR. NR: SA2.7 SA5.5 BK2			
Subcompetentie 2.1 Je herkent de basiskenmerken van mond, hoofd en hals om de instructies van de tandarts te kunnen opvolgen.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je benoemt de anatomie van de tand.	Je situeert de verschillende tandonderdelen en de steunweefsels en de weke delen van de mond.	Je legt een relatie tussen anatomische en fysiologische kenmerken van de tand en de steunweefsels.	Je situeert de verschillende tandonderdelen en het steunweefsel routinematig in de mond.
Je herkent de belangrijke zenuwbanen.	Je beschrijft de verschillende zenuwgebieden.	Je relateert de zenuwgebieden met de anesthesiewijzen.	
Je benoemt de botstructuren van het hoofd en het kaakgewricht.	Je lokaliseert de verschillende botstructuren in het hoofd en de kaak onder begeleiding.	Je lokaliseert de verschillende botstructuren in het hoofd en de kaak.	
Je omschrijft de verschillende fasen in de gebitsontwikkeling.	Je herkent de verschillende fasen van gebitsontwikkeling bij de patiënt.	Je legt verbanden tussen gebitsontwikkeling en orthodontie.	
Je herkent de speekselklieren.	Je beschrijft de functie van de belangrijkste speekselklieren.	Je situeert de speekselklieren en de uitmonding van het speeksel.	
Je onderscheidt de 3 soorten spierweefsel.	Je benoemt de belangrijkste kenmerken van spierweefsel.	Je onderscheidt de skeletspieren van het gelaat in hun functie.	

DECR. NR: Subcompetentie 2.2 Je herkent verschillende mondpathologieën en legt het verband met de behandeling en preventie. K5			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je weet welke ziektebeelden een mogelijke invloed hebben op tandheelkundige behandeling en mondhygiëne.	Je legt de aandachtspunten van een ziektebeeld uit in functie van de tandheelkundige behandeling en mondhygiëne.	Je legt het verband tussen een ziektebeeld / de gebruikte medicatie en de tandheelkundige behandeling en mondhygiëne.	
Je benoemt de verschillende vormen van tandweefselverlies (abrasie, erosie, attritie).	Je vergelijkt de verschillende vormen van tandweefselverlies.	Je relateert de verschillende vormen van tandweefselverlies aan de preventie ervan.	
Je onderscheidt verschillende types van cariës.	Je verklaart de verschillende fases in het cariësproces met eigen woorden.	Je relateert de verschillende types van cariës aan de behandeling en de preventie ervan.	Je informeert de patiënt correct over cariës en preventie.
Je beschrijft de eigenschappen van gingivitis en parodontitis.	Je vergelijkt de eigenschappen van gingivitis en parodontitis.	Je relateert de eigenschappen van gingivitis en parodontitis aan de behandeling en de preventie ervan.	Je legt de processen van gingivitis en parodontitis op begrijpelijke wijze aan de patiënt uit en werkt mee aan de preventie ervan.
Je herkent de belangrijkste types kaakstand.	Je beschrijft de orthodontische kaakstand-classificatie.	Je relateert de eigenschappen van de belangrijkste kaakstandtypes aan orthodontie.	
Je duidt de plaats aan waar TMD (temporomandibulaire disfunctie) voorkomt (D).	Je beschrijft wat TMD is (D)	Je beschrijft oorzaken en gevolgen van TMD (D).	

DECR. NR: Subcompetentie 2.3 Je onderscheidt instrumenten, producten en materialen in functie van de behandeling.			
BK2 K6 K7 K13 K14			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je geeft de correcte benaming voor het basisinstrumentarium nodig voor mondonderzoek / raadpleging.	Je demonstreert het gebruik van het basisinstrumentarium nodig voor mondonderzoek / raadpleging.	Je maakt zelfstandig een tray voor mondonderzoek / raadpleging.	
Je geeft de correcte benaming voor het basis-instrumentarium nodig voor amalgaamvulling.	Je demonstreert het gebruik van het basis-instrumentarium nodig voor amalgaamvulling.	Je maakt zelfstandig een tray voor amalgaamvulling.	
Je geeft de correcte benaming voor het basis-instrumentarium nodig voor composietvulling.	Je demonstreert het gebruik van het basis-instrumentarium nodig voor composietvulling.	Je maakt zelfstandig een tray voor composietvulling.	
Je geeft de correcte benaming voor het basis-instrumentarium nodig voor glasionomeervulling.	Je demonstreert het gebruik van het basis-instrumentarium nodig voor glasionomeervulling.	Je maakt zelfstandig een tray voor glasionomeervulling.	
Je geeft de correcte benaming voor het basis-instrumentarium nodig voor tandsteenreiniging.	Je demonstreert het gebruik van het basis-instrumentarium nodig voor tandsteenreiniging.	Je maakt zelfstandig een tray voor tandsteenreiniging.	
Je geeft de correcte benaming voor het basis-instrumentarium nodig voor prothesewerk.	Je demonstreert het gebruik van het basis-instrumentarium nodig voor prothesewerk.	Je maakt zelfstandig een tray voor prothesewerk.	
Je geeft de correcte benaming voor het basis-instrumentarium nodig voor parodontologie.	Je demonstreert het gebruik van het basis-instrumentarium nodig voor parodontologie.	Je maakt zelfstandig een tray voor parodontologie.	

Je geeft de correcte benaming voor het basis-instrumentarium nodig voor endodontie.	Je demonstreert het gebruik van het basis-instrumentarium nodig voor endodontie.	Je maakt zelfstandig een tray voor endodontie.	
Je geeft de correcte benaming voor het basis-instrumentarium nodig voor orthodontie.	Je demonstreert het gebruik van het basis-instrumentarium nodig voor orthodontie.	Je maakt zelfstandig een tray voor orthodontie.	
Je geeft de correcte benaming voor het basis-instrumentarium nodig voor extractie / chirurgie.	Je demonstreert het gebruik van het basis-instrumentarium nodig voor extractie / chirurgie.	Je maakt zelfstandig een tray voor extractie / chirurgie.	
Je geeft de correcte benaming voor het basis-instrumentarium nodig voor kroon-en brugwerk.	Je demonstreert het gebruik van het basis-instrumentarium nodig voor kroon- en brugwerk.	Je maakt zelfstandig een tray voor kroon- en brugwerk.	
Je geeft de correcte benaming voor het basis-instrumentarium nodig voor pit- en fissuurverzegeling.	Je demonstreert het gebruik van het basis-instrumentarium nodig voor pit- en fissuurverzegeling.	Je maakt zelfstandig een tray voor pit- en fissuurverzegeling.	

DECR. NR:	Subcompetentie	2.4	Je stelt zelf interne protocollen op en evalueert bestaande protocollen.	
K6				
K7				
K12				
INDICATOREN				
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D	
Je herkent de eigenschappen van verschillende types behandelprotocollen.	Je analyseert een bestaand protocol en leidt hieruit de volgorde van handelen af.	Je schrijft zelf een duidelijk en eenduidig protocol over een te volgen werkmethode.	Je stuurt een bestaand protocol bij om efficiënter te werken.	

DECR. NR: Subcompetentie 2.5 Je maakt de producten, materialen en hulpmiddelen gebruiksklaar voor de behandeling. BA6.2 SA1.3 SA5.2 SA5.3 SA5.3 K7 K11 K14 MV3 MV4			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je benoemt de eigenschappen van NaOCl.	Je identificeert de concentratie van de verkrijgbare oplossingen.	Je maakt NaOCl gebruiksklaar en je verdunt de oplossing tot de gewenste concentratie.	
Je herkent de eigenschap(pen) van de gebruikte producten en materialen.	Je maakt de juiste keuze van producten en materialen voor het maken van een preparaat.	Je maakt de producten aan volgens voorschriften.	
Je benoemt verschillende matrixsystemen.	Je onderscheidt de systemen in functie van de vulling.	Je maakt een matrixsysteem klaar voor een te behandelen tand.	
Je benoemt de standaardfasen bij de vervaardiging van een prothese.	Je situeert de materialen en producten in functie van de fasen.	Je zet de materialen en producten klaar voor een prothetische behandeling.	
Je benoemt de gegevens die op een opdrachtbon van het dentaaltechnisch labo worden vermeld.	Je interpreteert de informatie die genoteerd staat op een opdrachtbon.	Je controleert de leveringen van het dentaaltechnisch labo aan de hand van de behandeling.	Je reageert proactief bij leveringen van het dentaaltechnisch labo.

Je herkent de verschillende opnametechnieken.	Je beschrijft de eigenschappen van de verschillende opnametechnieken.	Je past de juiste verwerkingstechniek toe voor de verschillende opnametechnieken.	
Je herkent de verschillende RX-filmhouders.	Je koppelt de juiste RX-filmhouder aan de juiste opname.	Je kiest de juiste RX-filmhouder in functie van de plaats en het type opname.	
Je beschrijft de verschillen in RX-opname tussen boven- en onderkaak.	Je herkent het radiologisch beeld van de tanden en mondstructuren.	Je sorteert radiografieën bij een RX-status.	Je herkent RX-opnamefouten bij de radiografie.

DECR. NR: Subcompetentie 2.6 Je assisteert de tandarts/specialist bij tandheelkundige behandelingen. SA2.4 SA2.5 BK2 CV6 MV5			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft de behandelstappen uit de protocollen.	Je geeft in functie van het protocol de instrumenten en materialen aan op het juiste tijdstip.	Je geeft in functie van het protocol op het juiste tijdstip en op gepaste wijze instrumenten en materialen aan.	Je anticipeert op de handelingen uit het protocol en reikt op het juiste moment het juiste instrument aan.
Je verwoordt het belang van een goede verlichting een vrij werkveld.	Je benoemt de eigenschappen van een goed verlicht werkveld .	Je zorgt voor een vrijgehouden en goed verlicht werkveld in functie van de handelingen in de mond.	
Je omschrijft de verschillende methoden van aspiratie.	Je kent de eigenschappen van de verschillende methoden van aspiratie.	Je past de verschillende methoden van aspiratie toe in functie van de behandeling.	

DECR. NR: Subcompetentie 2.7 Je voert eenvoudige tandtechnische handelingen uit in opdracht van de tandarts/specialist. SA2.7 SA5.5			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je geeft de correcte benaming voor het basis-instrumentarium nodig voor een gipsmodel, een individuele lepel en een beetplaat.	Je demonstreert het gebruik van het basis-instrumentarium voor een gipsmodel, een individuele lepel en een beetplaat.	Je maakt zelfstandig alles klaar voor een gipsmodel, een individuele lepel en een beetplaat.	Je giet een gipsmodel netjes en vlot uit.
Je beschrijft de voorschriften om gips aan te maken en te manipuleren.	Je maakt gips aan volgens de voorschriften.	Je giet een gipsmodel uit.	
Je beschrijft de procedure om een kleine herstelling uit te voeren. (D)	Je manipuleert het kunsthars en de prothese volgens de voorschriften. (D)	Je assisteert bij een kleine herstelling van een prothese in kunsthars. (D)	

5.3. Competentie 3: Competentie m.b.t. hygiëne, veiligheid en milieu

Omschrijving: Een beginnend tandartsassistent zorgt voor een hygiënische en veilige praktijkvoering op een ergonomisch verantwoorde en milieubewuste manier.

DECR. NR: Subcompetentie 3.1 Je beheerst de principes van praktijkhygiëne en past de regels toe inzake infectiepreventie. BA4.1, BA4.2 BA6.3, SA1.4, SA2.2, SA3.1 SA3.2, SA3.3 SA3.4, SA3.5 SA6.1, SA6.6 SA6.7, K8 K9, K10 MV1, MV2			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft de besmettingsrisico's voor jezelf en voor de anderen.	Je beschrijft de geldende richtlijnen om besmetting tegen te gaan.	Je past de geldende richtlijnen toe inzake persoonlijke hygiëne en bescherming.	Je anticipeert op problemen die de hygiëne in het gedrang brengen.
Je beschrijft de verschillende vormen van besmetting en relateert deze aan de instrumenten, producten en de praktijkonderdelen.	Je relateert reiniging, desinfectie en sterilisatie aan de vorm van besmetting.	Je reinigt, desinfecteert en steriliseert en ordent instrumenten, materialen en praktijkonderdelen volgens de voorschriften.	
Je beschrijft de eigenschappen van groot en klein materiaal en de unit.	Je beschrijft de reinigings- en onderhouds-voorschriften.	Je reinigt, desinfecteert en onderhoudt groot en klein materiaal en de tandheelkundige unit volgens de voorschriften.	
Je beschrijft de eigenschappen van een werkveld.	Je beschrijft de te respecteren handelswijzen binnen het werkveld.	Je past de handelswijzen toe binnen het werkveld.	

Je beschrijft de eigenschappen van een steriel veld .	Je beschrijft de te respecteren handelswijzen om steriel te handelen.	Je past de principes en handelswijzen toe van steriel handelen.	
---	---	---	--

DECR. NR: Subcompetentie 3.2 Je neemt de gepaste voorzorgsmaatregelen bij het hanteren van fysisch of chemisch gevaarlijke middelen. SA5.1, SA5.6 K11			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je benoemt de producten en situaties in de tandartspraktijk die gezondheidsrisico's inhouden.	Je beschrijft de maatregelen om jezelf en anderen te beschermen.	Je treft maatregelen om jezelf en anderen te beschermen tegen de fysische en chemische gevaren in de tandartspraktijk.	
Je legt de betekenis van de gevaarpictogrammen uit.	Je zoekt de betekenis van de H en P-zinnen op.	Je past je handelen aan op basis van de veiligheidsvoorschriften op het etiket.	
Je benoemt de eigenschappen van de verschillende radiografische opnamen.	Je beschrijft de gevaren bij ioniserende straling en de veiligheidsnormen.	Je beschermt jezelf en anderen tegen ioniserende straling.	
Je toont het belang van het bestaan van wettelijke voorschriften van onder andere de FANC.	Je begrijpt de wettelijke voorschriften van onder andere de FANC.	Je past de wettelijke voorschriften van onder andere de FANC toe.	

DECR. NR: Subcompetentie 3.3 Je werkt ergonomisch. K3			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft de principes van ergonomie gerelateerd aan de taken van de tandartsassistent.	Je herkent handelingen die principes van ergonomie in concrete situaties respecteren.	Je handelt volgens de ergonomische principes.	Je formuleert adviezen i.v.m. de praktijkorganisatie in functie van de ergonomie.

DECR. NR: Subcompetentie 3.4 Je gaat milieubewust om met huishoudelijk en medisch afval. SA6.2 SA6.3 SA6.4 SA6.5			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft het onderscheid tussen huishoudelijk, medisch, gevaarlijk of besmet materiaal.	Je beschrijft de wettelijke voorschriften om huishoudelijke en medisch afval te sorteren.	Je sorteert afval volgens de wettelijke voorschriften inzake huishoudelijk en medisch afval.	Je formuleert adviezen omtrent het sorteren van huishoudelijk en medisch afval binnen de praktijk.
Je vindt informatie rond gespecialiseerde afvalfirma's.	Je beschrijft het ophalen van huishoudelijk en medisch afval voor de respectievelijk gespecialiseerde ophaaldiensten.	Je organiseert het ophalen van huishoudelijk en medisch afval.	Je formuleert adviezen om het ophalen van afval vlotter te laten verlopen.

DECR. NR: Subcompetentie 3.5 Je zorgt mee voor een veilige omgeving.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft het belang van brandpreventie.	Je beschrijft de signalisatie, materialen en maatregelen ter bestrijding van brand.	Je werkt preventief en neemt de nodige maatregelen bij brand binnen de praktijk.	Je spoort vanuit je voorbeeldfunctie derden aan om veilig te handelen.
Je beschrijft het belang van preventie van ongevallen .	Je beschrijft de maatregelen ter preventie van ongevallen.	Je handelt zodat ongevallen kunnen worden vermeden.	

5.4. Competentie 4: Competentie m.b.t. planning, organisatie en administratie

Omschrijving: Een beginnend tandartsassistent voert administratieve taken en organisatiegebonden beheertaken uit.

DECR. NR: Subcompetentie 4.1 Je verzorgt de administratieve intake van de patiënten en controleert gegevens op juistheid. BA3.1 BA3.4 BA3.7 SA2.3 BK1			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je benoemt het belang van het up to date houden van een medisch dossier.	Je benoemt de eigenschappen van een medisch dossier.	Je beheert en archiveert de medische en administratieve gegevens.	Je ziet mogelijkheden om de manier van archiveren te optimaliseren.
Je benoemt het belang van een anamnese.	Je herkent factoren in de anamnese die belang hebben bij tandheelkundige pathologie en behandeling.	Je zorgt voor een anamnese in het dossier.	Je ziet mogelijkheden om de anamnese te optimaliseren.

INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je hebt kennis van een tandheelkundig softwarepakket.	Je beschrijft de basisfuncties van een tandheelkundig softwarepakket.	Je past de basisfuncties toe van een tandheelkundig softwarepakket.	Je beheerst ten volle het gebruik van een tandheelkundig softwarepakket.
Je verwoordt welke administratieve taken tijdbesparend kunnen worden uitgevoerd d.m.v. ICT.	Je past diverse software toe.	Je past software vlot toe bij de uitvoering van het administratief takenpakket.	Je doet voorstellen om software op nieuwe manieren aan te wenden in het takenpakket van de tandartsassistent.

INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft verschillende mogelijkheden voor agendabeheer.	Je volgt de interne richtlijnen en protocollen.	Je beheert de patiëntenagenda flexibel zodat leemtes worden opgevuld en hoogdringende afspraken een plaats krijgen.	Je denkt mee in de organisatie van de praktijk en anticipeert op de noden van de tandarts / specialist.
Je schat soorten afspraken in volgens behandelingsduur.	Je maakt voor je patiënt een afspraak in functie van de behandeling.		
Je hebt zicht op eigen werkzaamheden en hun tijdsduur.	Je zorgt , onder begeleiding, dat de noodzakelijke activiteiten goed op elkaar worden afgestemd.	Je zorgt , zelfstandig, dat de noodzakelijke activiteiten goed op elkaar worden afgestemd .	
Je herkent stoorzenders en knelpunten in een vlotte organisatie.			

DECR. NR: Subcompetentie 4.4 Je bereidt het “getuigschrift voor verstrekte hulp” en een geneesmiddelenvoorschrift voor. BA3.9 BA5.1 SA7.1 SA8.8 BK3 BK4			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je herkent de behandelingen en de behandeldetails.	Je benoemt de gegevens die belangrijk zijn voor het dossier.	Je registreert gegevens over de behandeling in het dossier en bereidt het geneesmiddelenvoorschrift voor.	Je herkent fouten in een getuigschrift voor verstrekte hulp en weet welke maatregelen er bij deze fouten moeten getroffen worden.
Je beschrijft het basissysteem van de nomenclatuurnummers.	Je legt verbanden tussen de nomenclatuur-nummers en de behandeling met behulp van de cumulkaart.	Je bereidt het getuigschrift voor ter ondertekening.	
Je benoemt de terugbetalingsregels.	Je past de terugbetalingsregels toe afhankelijk van de patiënt en de behandeling.	Je informeert je patiënt helder inzake nomenclatuurregels en terugbetaling.	Je informeert je over wijzigingen inzake nomenclatuurregels en terugbetaling.
Je benoemt de betalingsmogelijkheden.	Je beschrijft de praktische regelingen bij de verschillende betalingsmogelijkheden.	Je volgt de betaling van de patiënt op en registreert.	Je regelt in samenspraak met de tandarts oplossingen voor moeilijke betalingen.

INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft bestaande sjablonen.	Je gebruikt de bestaande sjablonen.	Je stelt een verwijsbrief op volgens de noden van de tandarts / specialist en de patiënt.	Je doet opbouwende voorstellen om sjablonen aan te passen indien nodig.
Je beschrijft het belang van recall.	Je beschrijft de Recall mogelijkheden.	Je verwittigt patiënten volgens de interne procedure voor recall.	Je doet opbouwende voorstellen om patiënten op te volgen voor een afspraak.
Je benoemt verschillende derden waarmee communicatie vanuit de tandartspraktijk nodig kan zijn .	Je benoemt de verschillende taken van leveranciers en het dentaaltechnisch labo.	Je onderhoudt externe contacten met derden betrokken in de zorg.	Je zorgt ervoor dat de externe communicatie eenvormig gebeurt.
Je benoemt de relevante gegevens voor de opdrachtbon voor het dentaal-technisch labo.	Je relateert de behandeling aan de gegevens op de opdrachtbon.	Je vult de opdrachtbon correct in volgens de patiënt en zijn behandeling.	

INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je hebt inzicht in de bewaareigenschappen van producten en materialen.	Je controleert de materialen en instrumenten op slijtage.	Je vervangt in samenspraak met de arts de versleten materialen en instrumenten.	Je evalueert de noodzaak tot bestelling.
	Je controleert het verloop van de stock .	Je plaatst kostenbewust bestellingen en vult de stock aan.	
Je analyseert kritisch de gegevens op een bestelbon of op verzendnota's.	Je controleert de binnengekomen bestellingen op eventuele fouten.	Je volgt fouten bij levering op.	

DECR. NR: Subcompetentie 4.7 Je klasseert attesten, conformiteitsattesten, vergunningen en andere documenten.

BA3.8

SA5.4

SA7.2

SA7.3

SA7.4

SA8.9

K17

INDICATOREN

Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft de verschillende elementen in de interne klasseringsmethode.	Je klasseert onder begeleiding volgens de interne procedure allerhande documenten .	Je klasseert zelfstandig volgens de interne procedure allerhande documenten.	Je optimaliseert het classificatiesysteem.
Je beschrijft de verschillende soorten vergunningen en controles.			
Je beschrijft de verschillende formulieren en attesten gerelateerd aan de behandeling.			

5.5. Competentie 5: Competentie m.b.t. deskundigheid

Omschrijving: Een beginnend tandartsassistent bouwt verder de eigen deskundigheid uit.

DECR. NR: Subcompetentie 5.1 Je reflecteert over je eigen handelen en stuurt bij waar nodig.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je geeft bij een lijst van concrete gedragingen die uiting geven aan de competenties, aan waar je sterk in bent en waar zwak.	Vanuit eigen aangebrachte voorbeelden kan je aangeven wat je sterktes en zwaktes zijn.	Op vraag verwoord je je eigen mogelijkheden en beperkingen binnen het werkveld.	Je verwoordt spontaan je eigen mogelijkheden en beperkingen binnen het werkveld.
Je beschrijft een eigen ervaren situatie aan de hand van wat goed en minder goed loopt.	Je herkent factoren die het welslagen van je handelen beïnvloeden.	Je formuleert alternatieven om die factoren te beïnvloeden.	Je legt spontaan verbanden met andere situaties en hun beïnvloedende factoren.
Je concretiseert onder begeleiding een aangereikt persoonlijk doel in observeerbaar gedrag.	Je toont met een concreet voorbeeld aan of een persoonlijk doel al dan niet is bereikt.	Je analyseert het al of niet bereiken van je persoonlijk doel.	Je schat de realisatie van vooropgestelde persoonlijke doelen kritisch in.
Je voert het voorgestelde concreet gedrag uit om je werkpunten te verbeteren.	Je stelt concreet gedrag voor en voert het uit om aangebrachte werkpunten te verbeteren.	Je stemt je handelen af op zelf geformuleerde werkpunten.	Je zoekt voortdurend manieren om je mogelijkheden te benutten en je beperkingen om te buigen.

DECR. NR: Subcompetentie 5.2 Je gaat gepast om met het krijgen van feedback.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je staat open voor het krijgen van feedback en tracht de feedback te begrijpen.	Je reflecteert en parafraseert over gekregen feedback en kan mogelijke oplossingen of alternatieven formuleren.	Je past de gekregen feedback toe in je handelen.	Je gaat actief op zoek naar feedback en past je handelen aan.

DECR. NR: Subcompetentie 5.3 Je draagt zorg voor je eigen voorkomen.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft aangepast voorkomen en kleding afhankelijk van de werkplaats.	Je komt verzorgd en net naar je werkplaats.	Je kleding en voorkomen is aangepast aan je werksituatie en de vragen van de tandarts .	Je past je kleding en voorkomen spontaan aan volgens de situatie.

DECR. NR: Subcompetentie 5.4 Je verwerft en verwerkt informatie op een kritische wijze.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je raadpleegt informatie via verschillende kanalen.	Je structureert en analyseert verzamelde informatie.	Je beoordeelt kritisch de functie, waarde en betrouwbaarheid van verzamelde informatie.	Je vormt een kritische mening over gevonden informatie.

DECR. NR: Subcompetentie 5.5 Je blijft op de hoogte van de ontwikkelingen in het beroep en wil mee evolueren.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je bent op de hoogte van mogelijke informatiebronnen .	Je informeert je over de ontwikkelingen binnen de sector.	Je integreert nieuwe ontwikkelingen in je denken en handelen binnen je beroep.	Je neemt een standpunt in t.o.v. de ontwikkelingen binnen de sector.

DECR. NR: Subcompetentie 5.6 Je handelt binnen de grenzen van je bevoegdheid.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je situeert de positie en de taken van de tandartsassistent.	Je toont het belang en de plaats van dit takenpakket in de organisatie van de tandartspraktijk aan .	Je neemt je eigen taken en positie als assistent correct op.	Je bespreekt de positie en de taken van een assistent in situaties waarin de grenzen van de bevoegdheid onduidelijk zijn.

DECR. NR: Subcompetentie 5.7 Je gaat om met stress en druk in je werksituatie.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je beschrijft mogelijke gevoelens van druk, stress en tegenslag.	Je past copingstrategieën toe in een concrete situatie.	Je neemt een gepaste houding aan bij druk, stress en tegenslag.	

DECR. NR: Subcompetentie 5.8 Je gebruikt de nodige tandtechnische en medische terminologie om te handelen binnen de context van de tandartspraktijk.			
INDICATOREN			
Begin	Op weg	Bereikt	Excellent = D
Je kent verschillende medische vakgebieden waarmee een patiënt in contact kan komen in functie van de tandheelkundige behandeling.	Je beschrijft vakgebieden en specialisaties in de tandheelkunde.	Je toont aan op welke externe diensten je beroep kan doen voor welke taken.	
Je herkent de meest gebruikte tandtechnische en medische termen.	Je beschrijft de tandtechnische en medische termen en het gebruik ervan binnen hun context.	Je gebruikt de juiste terminologie in de juiste context.	

6. Algemene pedagogisch-didactische wenken

6.1. Competentiematrix

In deze competentiematrix worden de te verwerven **hoofdcompetenties en subcompetenties**⁴ aangegeven. (De volgorde waarin de competenties worden genoemd is daarbij niet relevant.)

Daarnaast vindt u **aangegeven door welke leraar (vanuit welke invalshoek) de verschillende subcompetenties minimaal dienen aangereikt te worden en geëvalueerd worden**. Het is evenwel aangewezen om vanuit meerdere invalshoeken informatie te verzamelen over het realiseren van bepaalde subcompetenties, omdat dit de waarde van deze informatie versterkt.

Deze competentiematrix is **een minimaal referentiekader** om enerzijds scholen een eenzelfde minimaal kader aan te bieden, maar anderzijds nog voldoende vrijheid en autonomie te laten om eigen accenten in functie van hun leerlingenpopulatie, competenties van het lerarenteam, noden vanuit de sector op te nemen.

Aangezien dit leerplan gerealiseerd wordt door verschillende leraren samen, vanuit verschillende invalshoeken, is het belangrijk om **binnen de vakgroep – in overleg met de directie - formele afspraken** te maken over wie aan welke algemene doelstellingen en (sub)competenties zal werken.

Deze competentiematrix (aangevuld met de algemene doelstellingen) zou het vertrekpunt van de schooleigen invulling kunnen zijn, waarbij onderstaande matrix minimaal is ingepast.

⁴ HC = hoofdcompetentie, SC = subcompetentie

	Leraar psychologie	Leraar Tandheelkundige kennis (zorg)	Stage	Leraar wetenschappen	Leraar Kantoortechnieken /administratie/ICT
HC1					
SC1.1		X			X
SC1.2		x			x
SC1.3	X		X		
SC1.4	X		X		
SC1.5	X		X		
SC1.6	X		X		
SC1.7	X		X		
SC1.8		X	X		
SC1.9		X	X		
SC1.10		X	X		
SC1.11		X		Xbio	
HC2					
SC2.1		X		X bio	
SC2.2		X		X bio	
SC2.3		X		X chemie	
SC2.4		X	X		
SC2.5		X		X chemie	
SC2.6		X	X		
SC2.7		X	X		
HC3					
SC3.1		X		X bio	
SC3.2		X		X bio/chemie	
SC3.3		X	X		
SC3.4		X		X chemie	
SC3.5		X	X		
HC4					
SC4.1		X	X		X (ict)
SC4.2		X			X (ict)
SC4.3		X			X
SC4.4		X			X
SC4.5		X			X (ict)
SC4.6		X	X	X chemie	
SC4.7		X			X (ict)
HC5					
SC5.1	X	X			
SC5.2	X		X		
SC5.3		X	X		
SC5.4		X	X		
SC5.5		X	X		X (ict)
SC5.6		X	X		
SC5.7	X		X		
SC5.8		X	X		

Invulling van het complementair gedeelte

Als school hebt u de keuze of u (een aantal van) de lestijden uit het complementaire gedeelte (complementair aanbod dat de school of zelfs de leerling kiest) aanwendt of niet. (zie SO 64)

Deze keuze wordt mede bepaald door de schoolvisie op leren, het onderwijsaanbod in de school, de verdere loopbaan (arbeidsmarktgerichte opleidingen of doorstromingsgerichte opleidingen) - rekening houdend met de specifieke kenmerken van uw leerlingenpopulatie.

U kan uren van het complementair gedeelte aanwenden als extra lessen om dit leerplan te realiseren (dan worden deze uren gebruikt voor de realisatie van de algemene doelstellingen en competenties van dit leerplan) of u kan ervoor opteren om deze lestijden een andere invulling te geven die zinvol is voor de studierichting of aansluit bij specifieke noden van de leerlingen of net verruimend werkt. Indien u voor optie 2 kiest, dient u vooraf de doelen van het complementaire gedeelte te bepalen en dient u erover te waken dat de resultaten hiervan enkel een adviserende waarde hebben bij het eindoordeel.

Competentiegerichte leerarrangementen

Werken met competentiegerichte leerplannen heeft ook een impact op de pedagogisch-didactische aanpak en evaluatie. Dat wil zeggen dat we inzetten op het integreren van competentiegerichte leerarrangementen, competentiegerichte opdrachten of taken in de lespraktijk en dat de eindevaluatie een oordeel zal vellen over het al dan niet bereiken van algemene doelstellingen en (sub)competenties.

Een mogelijke manier om competentiegerichte leerarrangementen uit te werken:

Stap 1: Cluster een aantal subcompetenties die met elkaar verwant zijn. Voeg hier ook enkele algemene doelstellingen aan toe.

Stap 2: Ontwikkel een competentiegericht leerarrangement / competentiegerichte taak of opdracht (waarbij een aantal essentiële elementen aan bod komen - zie hieronder).

Stap 3: Laat leerlingen functioneel gebruik maken van leerinhouden die noodzakelijk zijn om de competentiegerichte taak of opdracht te maken.

Stap 4: Evalueer elke competentiegerichte opdracht op basis van vooraf bepaalde evaluatiecriteria en verzamel alle informatie van de verschillende competentiegerichte opdrachten.

Stap 5: Vel na voldoende oefentijd een oordeel: in welke mate is een algemene doelstelling / subcompetentie bereikt o.b.v. de omschrijving van de algemene doelstelling en de indicatoren voor de subcompetenties.

Essentiële elementen bij het uitwerken van een competentiegericht leerarrangement / taak of opdracht:

- 1 informatief gedeelte: aan welke algemene doelstellingen en subcompetenties wil je werken;
- 2 situatieschets of inleiding: realistisch, functioneel, levendige en stimulerende context;
- 3 taakomschrijving met eindproduct en specificaties: duidelijke omschrijving van de taak, eindproduct en eisen waaraan dit moet voldoen;
- 4 lesverloop / proces: stap voor stap wat leerlingen moeten doen;
- 5 bronnen en ondersteunend materiaal: wat mag gebruikt worden;
- 6 beoordeling / evaluatie: wie, wat, hoe wordt geëvalueerd met duidelijke evaluatiecriteria;
- 7 reflectie: door leerlingen;
- 8 extra lerareninformatie.

Een mogelijk sjabloon en voorbeelden vind je op

<https://sites.google.com/site/projectcompetentieleren/documenten>.

Indien je als leraar wil nakijken of een opdracht competentiegericht is opgesteld, kan je onderstaande vragen in het feedbackrooster gebruiken.

7. Feedbackrooster competentiegerichte opdracht

Titel opdracht:		
Niveau:	Duur:	Auteurs:
Leerjaar:	Bijlage:	
Vak:	Nummer leerplan:	
1. Informatief gedeelte 1.1. Werd alle informatie ingevuld?; 1.2. Zijn alle algemene doelstellingen en subcompetenties waarop expliciet gewerkt wordt vermeld?; 1.3. Wordt er gefocust op een duidelijke cluster subcompetenties?; 1.4. Zijn de algemene doelstellingen en subcompetenties relevant voor de opdracht?		
2. Situatieschets / inleiding 2.1. Maakt dit de leerlingen warm voor de opdracht?; 2.2. Wordt hier een herkenbare situatie beschreven waarin de leerling zich bevindt en waarin hij in werkelijkheid zelf terecht zou kunnen komen of al is gekomen? Is de leerling onderwerp van de beschrijving? Of 2.3. Wordt hier een probleemsituatie beschreven of getoond waarin de leerling zich kan inleven en waarvoor de leerling zich zou kunnen interesseren? Is de leerling onderwerp van de beschrijving? Of 2.4. Wordt hier een waargebeurd praktijkgeval uit een specifieke context beschreven of getoond?; 2.5. Wordt er aangegeven hoe de leraar de les inleidt?; 2.6. Focust men vooral op het schetsen van de situatie/de context en nog niet op de taak?		
3. Taakomschrijving Eindproduct 3.1. Wordt er duidelijk omschreven wat de leerlingen gaan maken (rollenspel, blog, werkstuk, juryverdediging, etc)?; 3.2. Is dit een zinnig, authentiek en realistisch product dat peilt naar het geïntegreerd toepassen van algemene doelstellingen en (sub)competenties? Specificaties 3.3. Wordt er beschreven waaraan het eindproduct inhoudelijk moet voldoen?; 3.4. Wordt er beschreven met hoeveel de leerlingen hieraan mag gewerkt worden?; 3.5. Wordt er beschreven hoe lang de leerlingen hieraan mogen werken?; 3.6. Wordt er beschreven welke bronnen en hulpmiddelen de leerlingen hierbij mogen gebruiken?; 3.7. Wordt er beschreven hoe het eindproduct er qua vorm moet uitzien?; 3.8. Is er een duidelijke overeenkomst met de vooropgestelde leerdoelen?; 3.9. Is er een duidelijke overeenkomst met het evaluatierooster? Algemeen 3.10. Wordt er ruimte gelaten voor eigen kennisconstructie (open opdracht) en creativiteit?; 3.11. Is het gebruik van bronnen zo vrij mogelijk?; 3.12. Zorgt de taakomschrijving ervoor dat ik als leerling geen vragen meer heb over de taak?		

<p>4. Proces / lesverloop</p> <p>4.1. Zijn de deelopdrachten genummerd en zo geformuleerd dat de leerling precies weet wat hij moet doen?;</p> <p>4.2. Wordt er telkens aangegeven welke werkvorm er gebruikt mag worden?;</p> <p>4.3. Wordt er telkens aangegeven welke bronnen of hulpmiddelen er gebruikt mogen worden en is er een breed aanbod aan bronnen?;</p> <p>4.4. Vervult de leraar de rol van coach?;</p> <p>4.5. Zijn de deelopdrachten activerend voor de leerlingen?;</p> <p>4.6. Wordt er structureel aandacht besteed aan kennisconstructie?;</p> <p>4.7. Komen de verschillende algemene doelstellingen en (sub)competenties aan bod?;</p> <p>4.8. Wordt er aandacht besteed aan strategieën?</p>
<p>5. Bronnen en ondersteunend materiaal</p> <p>5.1. Zijn alle gebruikte bronnen uit de hele taak hier vermeld?;</p> <p>5.2. Is er een breed aanbod aan (authentieke) bronnen?;</p> <p>5.3. Zijn alle bijlagen achteraan in de taak bijgevoegd?;</p> <p>5.4. Zijn stukken uit handboeken enkel vermeld en niet ingescand bijgevoegd?;</p> <p>5.5. Is er een omschrijving van de bronnen zodat je onmiddellijk kan zien waarvoor je hem kan gebruiken?</p>
<p>6. Beoordeling / evaluatie</p> <p>6.1. Wordt er aangegeven wie evalueert, wat geëvalueerd wordt en hoe?;</p> <p>6.2. Wordt er gebruikgemaakt van een brede waaier aan evaluatievormen?;</p> <p>6.3. Wordt er gebruikgemaakt van een rooster met duidelijke criteria/indicatoren op het juiste niveau (waaraan kan ik zien dat de algemene doelstellingen en (sub)competenties bereikt werden)?;</p> <p>6.4. Sluit het evaluatierooster aan bij de taakomschrijving en de vooropgestelde doelen?</p>
<p>7. Reflectie</p> <p>7.1. Wordt er aangegeven waarop gereflecteerd wordt?;</p> <p>7.2. Is de formulering begrijpelijk voor de leerlingen?;</p> <p>7.3. Wordt er voldoende breed gereflecteerd?;</p> <p>7.4. Wordt er aangegeven hoe dat moet gebeuren?;</p> <p>7.5. Zijn de reflectie-instrumenten uitgewerkt?</p>
<p>8. Extra lerareninformatie</p> <p>8.1. Wordt er informatie gegeven over randvoorwaarden om deze opdracht te doen slagen?;</p> <p>8.2. Wordt er informatie gegeven over de inzichten na het uitproberen van de taak?;</p> <p>8.3. Wordt er informatie gegeven over eventuele varianten?;</p> <p>8.4. Wordt er informatie gegeven over de beginsituatie van de leerlingen?</p>

8. Minimale materiële vereisten⁵

- Ruim multifunctioneel lokaal ter beschikking waar de subcompetenties en algemene doelstellingen kunnen worden geoefend.
- Audiovisuele apparatuur: volledige en efficiënte internettoegang, beamer, pc / laptop, DVD-speler, audiovisuele installatie, TV, boxen, camera, projectiewand ter beschikking ...
- Toegang tot een aantal referentiewerken (zie bibliografie).
- Tandartsstoel en tandheilkundig instrumentarium.
- Gebruiksgoederen (grondstoffen, ontsmettingsmiddelen, wegwerpmateriaal...).
- EHBO / CPR materiaal.

⁵ Inzake veiligheid is de volgende wetgeving van toepassing:

- Codex
- ARAB
- AREI
- Vlarem

Deze wetgeving bevat de technische voorschriften die in acht moeten genomen worden m.b.t.:

- De uitrusting en inrichting van lokalen;
- De aankoop en het gebruik van toestellen, materiaal en materieel.

Zij schrijven voor dat:

- Duidelijke Nederlandstalige handleidingen en een technisch dossier aanwezig moeten zijn;
- Alle gebruikers de werkinstructies en onderhoudsvoorschriften dienen te kennen en correct kunnen toepassen;
- De collectieve veiligheidsvoorschriften nooit mogen gemanipuleerd worden;
- De persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig moeten zijn en gedragen worden, daar waar de wetgeving het vereist.

9. Evaluatie

Doelstelling

Evaluatie wordt beschouwd als de waardering van het werk waarmee leraar en leerlingen samen bezig zijn. Het is de bedoeling dat zowel de leraar als de leerling informatie krijgen over het bereiken van de doelstellingen en over het leerproces. De leraar gebruikt deze informatie bij toekomstige besluiten over het leerproces van de leerlingen en het onderwijsleerproces (bijv. de instructie en begeleiding van de leraar).

Daarenboven is evaluatie – de evaluatie- en rapporteringspraktijk – een belangrijke pijler binnen de kwaliteitszorg van de school en als dusdanig spoort de evaluatie met de schoolvisie op leren. Omdat evaluatie naar de leerlingen toe eenvormigheid moet vertonen over de vakken en de leerjaren heen, is het logisch dat:

- de school hierover haar visie ontwikkelt;
- de betrokken leerkrachten deze visie concretiseren voor hun vak in de vakgroepwerking.

De leerling en zijn ouders vinden in de rapportering (score, commentaar, remediëring) bruikbare informatie over de doelmatigheid van de gevolgde studiemethode.

Competentiegericht evalueren

Competentiegericht evalueren houdt in dat de leraar de kennis, vaardigheden en attitudes geïntegreerd beoordeelt. De leraar beoordeelt op welke manier competenties gebruikt worden bij het oplossen van authentieke of levensechte problemen op meerdere momenten tijdens het leerproces en via verschillende evaluatiemethoden. De leerling zelf is bij competentiegerichte evaluatie sterk betrokken en neemt onder begeleiding van de leraar ook een toenemende verantwoordelijkheid hierin. De complexiteit van de situatie en de verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van de leerling hierin hangen af van de competentie van de leerlingen.

Er zijn verschillende soorten competentiegerichte evaluatievormen en -instrumenten: bijv. het portfolio, casusopdrachten, simulaties, authentieke opdrachten (bijv. op de werkplek), reflectiegesprekken of – verslagen, beoordelingsformulieren (a.d.h.v. gedrags- of prestatie-indicatoren scores geven, zie verder), zelf-, peer- of co-evaluatie. Het gaat niet zozeer om welke evaluatievorm de beste is, wel om afwisseling te brengen in de evaluatiepraktijk gezien de verscheidenheid aan leerlingen. Het kiezen van de juiste evaluatievorm hangt af van het doel van de evaluatie (bijv. de manier van aanpak toetsen, samenwerking beoordelen, het resultaat of product beoordelen...) en het moment waarop je evalueert (bijv. tijdens of na het leerproces). Feedback geven zorgt ervoor dat de evaluatiemethoden krachtige leerinstrumenten worden. Effectieve feedback beantwoordt volgende vragen: hoe doet de leerling het, wat is het doel van de leerling en wat nu?

Bij het ontwerpen van competentiegerichte evaluatieopdrachten wordt vaak aan de opdracht een beoordelingsinstrument gekoppeld (= wat we beoordelen). Daarin staan gedragsindicatoren: er wordt beschreven welk gedrag de leerling moet laten zien of aan welke kwaliteitseisen de leerling in het proces of het product moet voldoen.

Kwaliteitsvol evalueren

De evaluatie zelf moet voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen, wil er aan de hand van de resultaten een zinvol oordeel over de competentieontwikkeling van een leerling geveld kunnen worden:

- Valide: meten wat je moet meten. Bij competentiegericht onderwijs betekent dit dat de leraar meet in hoeverre de leerling in staat is om problemen op te lossen door kennis, vaardigheden en attitudes geïntegreerd in te zetten;
- Betrouwbaar: evaluatieresultaten worden niet beïnvloed door toevalligheden en storende factoren;
- Eerlijk;
- Generaliseerbaar naar andere taken;
- Cognitieve complexiteit: vraagt de taak om probleemoplossend vermogen, kritisch denken, begrip, metacognitieve processen ...;
- Efficiëntie: een toets moet zoveel mogelijk informatie verschaffen tegen een zo laag mogelijke kost;
- Transparantie over de evaluatiecriteria;
- Authenticiteit van problemen/situaties;
- Impact op het leerproces en onderwijsproces.

Bronnen

BERBEN, M. & VAN TEESELING, M, Differentiëren is te leren. Omgaan met verschillen in het voortgezet onderwijs., CPS Onderwijsontwikkeling en advies, Amersfoort, 2014

CASTELIJNS, J., SEGERS, M. & STRUYVEN, K., Evalueren om te leren. Toetsen en beoordelen op school., Coutinho, Bussum, 2011

CLUITMANS, J.J. & DEKKERS, M.A.F., Aan de slag met competenties. Een kennisbasis over competentiegericht leren voor de onderwijsprofessional., OAB drs. M.A.F. Dekkers BV, Nuenen, 2009

COUBERGS, C., Struyven, K., Engels, N., COOLS, W. & DE MARTELAER, K., Binnenklasdifferentiatie. Leerkansen voor alle leerlingen., Acco, Leuven, 2013

COUBERGS, C. & STRUYVEN, K., Zomerdriedaagse. Verschillen als troef., Brussel, 1-3 juli 2014

DOCHY, F. & NICKMANS, G., Competentiegericht opleiden en toetsen. Theorie en praktijk van flexibel leren., Lemma BV, Utrecht, 2005

HARRE, K., SMEYERS, L. & VANHOOF, J., Evaluatiepraktijk op school. 10 pijlers voor een kwaliteitsvolle leerlingenevaluatie., Politeia nv, 2014

HATTIE, J., Leren zichtbaar maken., Abimo, 2013

KLATTER, E., Visiedocument evalueren, beoordelen en kwalificeren van competentieontwikkeling, Stichting Consortium Beroepsonderwijs, 2011

Steunpunt Diversiteit en Leren, Evalueren om te leren. Document geraadpleegd op 19/11/2014:

http://www.diversiteitenleren.be/sites/default/files/Evalueren_om_te_leren_0.pdf

Evaluatie in dit competentiegerichte leerplan

Evaluatie wordt beschouwd als de waardering van het werk waarmee leraar en leerlingen samen bezig zijn. Het is de bedoeling dat zowel de leraar als de leerling informatie krijgt over het bereiken van de algemene doelstellingen en (sub)competenties én over het leerproces.

Daarenboven is evaluatie – de evaluatie- en rapporteringspraktijk - een belangrijke pijler binnen de kwaliteitszorg van de school en als dusdanig spoort de evaluatie met de schoolvisie op leren.

Omdat evaluatie naar de leerlingen toe eenvormigheid moet vertonen over de vakken en de leerjaren heen, is het logisch dat:

- de school hierover haar visie ontwikkelt;
- de betrokken leerkrachten deze visie concretiseren voor hun vak in de vakgroep.

Functie van competentiegericht toetsen⁶ (= vaststellen van de vorderingen):

Feedback functie:

- vaststellen van de mate van succes;
- leerlingen inzicht geven in hun sterke en zwakke kanten en hun vooruitgang;
- evaluatie om het leerproces te kunnen bijsturen.

Ontwikkelingsgerichte functie:

- vaststellen van behoeften en kansen t.a.v. de verdere ontwikkeling van de beroepsbekwaamheid;
- evaluatie in het kader van studieplanning, vast te leggen in het persoonlijk ontwikkelingsplan van een leerling (POP) ⁷.

Kwalificerende functie:

- vaststellen van de mate van beroepsbekwaamheid – evaluatie die leidt tot een kwalificatie.

Toetsen moeten voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen, wil er aan de hand van de toetsresultaten een zinvol oordeel over de competentieontwikkeling van een leerling geveld kunnen worden. Naast validiteit (meten wat moet je meten: dat de leerling in staat is om beroepsproblemen op te lossen door algemene doelstellingen en subcompetenties geïntegreerd in te zetten), betrouwbaarheid (hoe wordt er gemeten, vrij van meetfouten: als je via verschillende kanalen gelijkaardige informatie of resultaten verkrijgt), zijn standaardisatie (opdrachten, scoremodellen en beoordelingsnormen vergelijkbaar voor alle leerlingen), transparantie (het is duidelijk wat gevraagd wordt) en efficiëntie (een toets moet zoveel mogelijk informatie verschaffen tegen een zo laag mogelijk kost) belangrijke kwaliteitseisen bij evaluatie.

⁶ Bron: Aan de slag met competenties: een kennisbasis over competentiegericht leren voor de onderwijsprofessional. Auteurs: J.J.Cluitmans, M.A.F. Dekkers met medewerking van P.P.M. Bloemen, T.P.A. van Oeffelt. P 157-198)

⁷ Meer info: Portfolio als leermiddel: een inspiratieboek voor lesgevers. Auteur: Wil Meeus. Wolters Plantyn.

Toetsvormen in competentiegericht leren

Om te oordelen in hoeverre een leerling competent is, kunnen verschillende toetsvormen ingezet worden. Een aantal toetsvormen kunnen zowel ingezet worden bij de aanpak (het proces) als het resultaat (het product).

- Toetsen van de manier van aanpak (het proces)

Tijdens het leer-werkproces: via peerevaluatie, 90 of 360-gradenbeoordeling, begeleidersevaluatie

Na het leer-werkproces: via cliënts simulatie, groepsdiscussie, arbeidsproef, postbak (plaats waar de werkplek en de werksituatie verantwoord kunnen worden nagebootst – taken worden in een gestandaardiseerde omgeving afgenomen), reflectieverslagen, reflectiegesprekken,...

- Toetsen van het resultaat (het product)

Tijdens het leer-werkproces: via beoordeling van het product

Na het leer-werkproces: via beoordeling van het product, casustoets, arbeidsproef, postbak, cliënts simulatie, rollenspel, zelf-en peerevaluatie ...

In veel competentiegerichte opleidingen wordt bij evaluatie gebruik gemaakt van verschillende instrumenten.

De aandacht verschuift bij competentiegericht leren van individuele toetsen naar overkoepelende **beoordelingsprocedures**. In het beoordelingsproces zijn 4 fasen te onderscheiden: verzamelen van gegevens, ordenen en selecteren van gegevens, gezamenlijk waarderen van gegevens en nemen van een beslissing.

Om een uitspraak te kunnen doen of een leerling al dan niet in voldoende mate over de algemene doelstellingen en (sub)competenties beschikt om als beginnend tandartsassistent aan de slag te kunnen, is het belangrijk om het proces dat een leerling doorloopt in kaart te brengen: hoe en in welke mate verloopt de ontwikkeling van de (sub)competenties / algemene doelstellingen, welk niveau heeft de leerling op het einde van het traject (met nodige remediëring en bijsturingen) behaald.

Het is de delibererende klassenraad die op het einde van het traject oordeelt of de algemene doelstellingen en (sub)competenties in voldoende mate zijn verworven.

Rapporteren

De geregelde rapportering heeft tot doel de leerling en zijn ouders tussentijds in te lichten over de vordering in het realiseren van de algemene doelstellingen en (sub)competenties. De rapportering moet ook aandacht schenken aan remediëren. De school bepaalt de vorm en de frequentie van rapporteren.

10. Bibliografie

BOEKEN

ABRAHAM-INPIJN, Spoedeisende geneeskunde in de tandheelkundige praktijk

ABRAHAM-INPIJN, Voorkomen van medische accidenten

ABSHOVEN, VAN GROOTHEEST, VERHOEVEN, Assistent en maatschappij

Assisteren in beeld / Deelkwalificatie AG 413/414 – Uitgeverij Bohn Stafleu van Loghum.

BAAR, J.A.M., Anatomie & fysiologie voor assistierenden in de gezondheidszorg.

Basale reanimatie

BEEFTINK, A. Een stralende glimlach

BLIJ, E. , Werkprocessen in de tandartspraktijk .

BRUINS, Vademecum mondarts

CARMEN SCHELLER, Basic Guide to Dental Instruments.

DANIEL, HARFST AND WILDER, Mosby's Dental Hygiene.

DE BAAT, RAGHOEBAR EN PELKMANS-TIJS, Implantaten en prothetische constructies

DE BIJ EN VAN NIEUWENHUIJZEN-BOVÉE, Werkprocessen in de tandartspraktijk

DE JONGHE, J. Administratie

DE JONGHE, J. Anatomie en pathologie van het gebit

DE JONGHE, J. De restauratieve tandheelkunde

DE JONGHE, J. Endodontie

DE JONGHE, J. Gebitsprotheses

DE JONGHE, J. Implantaten

DE JONGHE, J. Kaakchirurgie

DE JONGHE, J. Kwaliteitszorg en deskundigheidsbevordering

DE JONGHE, J. Orthodontie

DE JONGHE, J. Preventie en Parodontologie

DE JONGHE, J. Röntgenologie

DECLERXK, M. & VANOBBERGEN, L. De mond, spiegel van gezondheid

EIJKMAN, DUYS EN VISSER, Patiëntenvoorlichting en mondgezondheid

EIJKMAN, Kwade tongen

EIJKMAN, M.A.J. / DUYX, M.P.M. / VISSER, A.PH., Patientenvoorlichting en mondgezondheid.

JAMES L. FULLER, GERALD E. DENEHY, STEVEN A. Concise Dental Anatomy and Morphology.

JAN LINDHE, NIKLAUS P. LANG, Clinical Periodontology and Implant Dentistry .

LAKSHMAN SAMARANAYAKE, Essential Microbiology For Dentistry.

LIEVENS, S. MARTENS, L. & CREVITS, L. Gouden handen en een groot hart

LOVEREN, C. VAN / WEIJDEN, G.A. VAN DER, Preventieve tandheelkunde .

LUIZ JUNQUEIRA Basic Histology: Text And Atlas.

MUNKSGAARD, Periodontal Examination

PEARSON, GOUGH EN HEMMINGS, Implantologie, een introductie voor de algemeen practicus

PENNING, VAN AMERONGEN, Cariëslaesies Diagnose en behandeling.

PETER H. ABRAHAMS, JOHANNES BOON, McMinn's Clinical atlas of human anatomy.

PROF. DR. M.A.J. EIJKMAN / M.P.M.A. DUYX, Patiëntenvoorlichting en mondgezondheid .

PUTZ R., Sobotta atlas of human anatomy.

Richtlijnen reanimatie 2010 in Nederland en België

ROBERT G., GRAIG, JOHN M., POWERS, Restorative dental materials.

ROETERS, J. , KLOET, H. DE, Handboek voor esthetische tandheelkunde .

SCHAUB, R., Samenwerken in de mondzorg .

SCHAUB, Samenwerken in de mondzorg

SCHOTSEN & VAN OS, Voorlichting en advies in de tandartspraktijk

SEEBREGTS, O. Professionele communicatie en beroepshouding

SKOVSGAARD, Dancing hands

STEPHEN SONIS, Dental secrets.

TEMPEL, F.J. / HOUWINK, B., Tandheelkundig woordenboek.

THEODORE M. ROBERSON, Sturdevant's Art & Science of Operative Dentistry.

VAN DEN AKKER, Assisteren bij de behandeling : kroon- en brugwerk

VAN DER LINDEN, Gebitsontwikkeling.

VAN KRAAIJ EN PRINSEN, Instapkatern tandartsassistentie

VAN LOVEREN & VAN DER WEIJDEN, Preventieve Tandheelkunde

VEERKAMPT, FRANKENMOLEN EN WEERHEIJM, Ik breek door

VOET, D.M. Assisteren bij behandelingen

VOET, D.M. Assisteren bij behandelingen .

VOET, D.M. Assisteren in beeld

VOET, D.M. Infectiepreventie van A tot Z

VOET, D.M. Zelfstandige (be)handelingen voor de tandartsassistent 2

VOET, D.M. Zelfstandige (be)handelingen voor de tandartsassistent 3

VOET, D.M., Infectiepreventie van A tot Z.

KRANTEN EN TIJDSCHRIFTEN

Budget en Recht

Vlaams Tandartsenblad

Tandartsenkrant

Belgisch tijdschrift voor tandheelkunde

WEBSITES

Onderwijs - algemeen

www.serv.be

www.ond.vlaanderen.be

www.onderwijsinspectie.be

www.vlor.be

Kranten en tijdschriften

www.krantenkoppen.be

www.destandaard.be

www.tijd.be

www.hbvl.be

www.hln.be

www.gva.be

www.demorgen.be

www.nieuwsblad.be

www.freemetro.be

www.knack.be

www.trends.be

www.trends.be/trendsopschool

www.ntdigitaal.nl/

www.dentistnews.be

www.journaldudentiste.be

www.ivorenkruis.nl

www.nigz.nl

Gerelateerd aan beroep

www.econict.be

www.riziv.fgov.be

www.tandarts.be

www.vbt.be

www.udb.be

www.tandarts.nl

www.wip.nl

Uitgeverijen

www.deboeck.com

www.pelckmans.be

www.woltersplantyn.be

www.kluwer.nl

www.denarend.be

www.bsl.nl/

www.us.elsevierhealth.com

www.ukcatalogue.oup.com

Virtuele leeromgevingen

www.smartschool.be

www.openleerhuis.be

www.digikids.be

www.smartbit.be

www.digitaledidactiek.nl

www.leerhof.be

<http://web.uvic.ca/hrd/hotpot/>

Didactiek

www.cito.nl

www.lweo.nl

www.leerkrachten.start.be

www.docentenplein.nl

www.klasement.net

www.pienternet.be

www.bin.be

www.o-twee.be/o2/attitude.asp

www.spelinfo.be/

www.vecon.nl/software/lijs_t_software.html